

Obsah

Úvod	1
1 VYŠŠÍ GEODÉZIE GEOMETRICKÁ	3
1.1 REFERENČNÍ ELIPSOID A REFERENČNÍ KOULE	3
1.1.1 Základní parametry zemského elipsoidu	3
1.1.2 Souřadnicové soustavy na elipsoidu	5
1.1.3 Poloměry křivosti v daném bodě na elipsoidu	11
1.1.4 Výpočet délky poledníku a rovnoběžky	15
1.1.5 Geodetická čára a normálové řezy	16
1.1.6 Referenční koule	21
1.1.7 Řešení základních geodetických úloh na referenčním elipsoidu	27
1.2 TERESTRICKÉ POLOHOVÉ ZÁKLADY A KLASICKÁ TRIANGULACE	33
1.2.1 Úvodní poznámky	33
1.2.2 Měření úhlů a délek	34
1.2.3 Vyrovnání klasické triangulace	40
1.3 SOUŘADNICOVÉ SYSTÉMY V ČR	43
1.3.1 Katastrální triangulace 1821-1864	44
1.3.2 Souřadnicový systém 1952 (S-52)	51
1.3.3 Souřadnicový systém 1942 (S-42)	52
1.3.4 Souřadnicový systém 1942/83 (S-42/83)	59
1.3.5 Dílčí závěry	60
1.3.6 Poznámka k vojenským systémům	61
1.4 TRANSFORMACE SOUŘADNIC	64
1.4.1 Úvodní poznámky	64
1.4.2 Lineární konformní transformace	65
1.4.3 Helmertova transformace	66
1.4.4 Jungova transformace	67
1.5 SYSTÉM S-JTSK/95	68
1.5.1 Úvodní poznámky	68
1.5.2 Použité podklady	69
1.5.3 Klasická triangulace	69
1.5.4 Metody kosmické geodézie	69
1.5.5 Základní myšlenka realizace systému S-JTSK/95	70
1.5.6 Realizace S-JTSK/95	70
1.5.7 Úvodní poznámky	70
1.5.8 Transformace GRS80 $\Rightarrow$ Bessel $\Rightarrow$ GRS80	72

1.5.9	Modifikované Křovákovo zobrazení	73
1.5.10	Výšky kvazigeoidu	75
1.5.11	Závěrečné poznámky	75
Literatura ke kapitole 1		77
2	VYŠŠÍ GEODÉZIE FYZIKÁLNÍ	81
2.1	POPIS REÁLNÉHO TÍHOVÉHO POLE ZEMĚ	81
2.1.1	Vektorový popis gravitačního pole	81
2.1.2	Skalární popis gravitačního pole	82
2.1.3	Gravitační potenciál Země	86
2.1.4	Potenciál odstředivé síly rotace Země	87
2.1.5	Popis tíhového potenciálu Země	88
2.1.6	Hladinové plochy tíhového pole Země	89
2.2	METODY MĚŘENÍ TÍHOVÉHO ZRYCHLENÍ - GRAVIMETRIE	91
2.2.1	Balistická metoda absolutního určení tíhového zrychlení	92
2.2.2	Absolutní a relativní určení tíhového zrychlení pomocí kyvadla	95
2.2.3	Relativní určení tíhového zrychlení pomocí statických gravimetrů	100
2.3	POPIS NORMÁLNÍHO TÍHOVÉHO POLE ZEMĚ	103
2.3.1	Normální tíhové pole hladinových sféroidů	103
2.3.2	Normální tíhové pole hladinového rotačního elipsoidu	105
2.3.3	Moderní geodetické referenční systémy	106
2.3.4	Normální tíhové zrychlení vně elipsoidu	107
2.4	POPIS ANOMÁLNÍHO TÍHOVÉHO POLE ZEMĚ	108
2.4.1	Stokesovo řešení tvaru Země (geoidu)	112
2.4.2	Tížnicové odchylky	119
2.4.3	Moloděnského řešení tvaru Země	122
2.5	METODY URČENÍ TVARU GEOIDU	127
2.5.1	Globální a lokální tvar geoidu	127
2.5.2	Astronomicko - geodetická nivelace	128
2.5.3	Astronomicko - gravimetrická nivelace	130
2.6	FYZIKÁLNÍ VÝŠKY	131
2.6.1	Geopotenciální výšky	131
2.6.2	Ortometrické výšky	134
2.6.3	Normální výšky	136
2.7	ČESKÁ STÁTNÍ NIVELAČNÍ SÍŤ (ČSNS)	140
2.7.1	Struktura České státní nivelační sítě	140
2.8	VÝVOJ VÝŠKOVÝCH A GRAVIMETRICKÝCH ZÁKLADŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	142
2.8.1	Vybudování Československé jednotné nivelační sítě	142
2.8.2	Zavedení nového výškového systému	143
2.8.3	Mezinárodní opakované nivelace	144
2.8.4	Zvláštní nivelační sítě	145
2.8.5	Spojení se sítěmi sousedních států	145
2.8.6	Vývoj gravimetrických základů na území České republiky	146
2.9	VÝŠKOVÉ SYSTÉMY A SÍŤE NA ÚZEMÍ EVROPY	148

2.9.1	Jednotná evropská nivelační síť	148
2.9.2	EUVN – Evropská výšková referenční síť GPS	148
Literatura ke kapitole 2		151
3	ÚVOD DO KOSMICKÉ GEODÉZIE	153
3.1	ELEMENTÁRNÍ PROSTOROVÉ TRANSFORMACE	153
3.1.1	Pravoúhlé a sférické souřadnicové soustavy	153
3.1.2	Transformace pravoúhlých souřadnic	155
3.1.3	Transformace pomocí rotačních úhlů eulerovského typu	156
3.2	ASTRONOMICKÉ SOUŘADNICOVÉ SOUSTAVY	159
3.2.1	Rovníkové souřadnicové soustavy	160
3.2.2	Transformace mezi astronomickými soustavami	163
3.3	ZÁKLADNÍ POJMY Z NAUKY O ČASE	165
3.3.1	Juliánské datum, standardní epochy a převody veličin	166
3.3.2	Rotační časy	167
3.3.3	Vztah mezi hvězdnými a slunečními časy	169
3.3.4	Atomový čas	169
3.3.5	Řízený (koordinovaný) čas	170
3.3.6	Terestrický a barycentrický dynamický čas	172
3.3.7	Čas GPS	172
3.4	PRECESE, NUTACE, POHYB PÓLU A VARIACE V ROTACI ZEMĚ	174
3.4.1	Precese a nutace	174
3.4.2	Vliv precese na rovníkové souřadnice S_{r2}	175
3.4.3	Vliv nutace na rovníkové souřadnice	177
3.4.4	Pohyb pólu a variace v rotaci Země	179
3.4.5	Vliv pohybu pólu na rovníkové souřadnice S_{r1}	182
3.5	KONVENČNÍ REFERENČNÍ SYSTÉMY ICRS A ITRS	183
3.5.1	Definice konvenčních referenčních systémů	183
3.5.2	Pohyby kontinentů - tektonika desek	184
3.5.3	Transformace mezi ICRF a ITRF	186
3.5.4	Transformace mezi ICRF a ITRF od roku 2003	187
3.6	PRAKTICKÁ REALIZACE KONVENČNÍHO INERCIÁLNÍHO REFERENČNÍHO SYSTÉMU - SYSTÉM ICRS	191
3.6.1	Počátek souřadnicové soustavy ICRS	191
3.6.2	Základní rovina ICRS	191
3.6.3	Počátek odečtu rektascenzí ICRS	192
3.6.4	Realizace ICRF	192
3.7	PRAKTICKÁ REALIZACE KONVENČNÍHO TERESTRICKÉHO RÁMCE CTRS - TERESTRICKÝ GEOCENTRICKÝ SOUŘADNICOVÝ SYSTÉM ITRSEX	195
3.7.1	Konvenční souřadnicový terestrický systém - přesnější definice	195
3.7.2	Příklad realizace CTRS - referenční rámce ITRF2000 a ITRF2005	200
3.8	SOUŘADNICOVÝ SYSTÉM ETRS89 - REALIZACE V EVROPĚ	207
3.8.1	Realizace ETRS89 v České republice	209
3.8.2	Realizace souřadnicového systému ETRS89 pomocí sítě permanentních stanic technologie GNSS – síť CZEPOS	212
3.8.3	Transformace mezi ITRF2000 a ETRF89 na území ČR	214
3.9	SOUŘADNICOVÝ SYSTÉM WGS84	215
3.9.1	Definice systému	215
Literatura ke kapitole 3		218